

Sygn. akt I C 1030/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 kwietnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Tarnowie, I Wydział Cywilny

w składzie :

Przewodniczący: SSO Waldemar Nawrocki

Protokolant: Monika Barwacz

po rozpoznaniu w dniu 19 kwietnia 2017 r. w Tarnowie

na rozprawie

sprawy z powództwa S. S.

przeciwko A. S. (1)

o rozwiązanie umowy darowizny

I. oddała powództwo;

II. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Tarnowie adw. Z. S. kwotę 8.856 zł (osiem tysięcy osiemset pięćdziesiąt sześć złotych) z podatkiem VAT - tytułem wynagrodzenia za udzielenie powodowi pomocy prawnej z urzędu;

III. odstępuje od obciążania powoda kosztami zastępstwa procesowego na rzecz pozwanego.

Sygn. akt I C 1030/16

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie I Wydział Cywilny z dnia 27 kwietnia 2017 r.

Powód S. S. domagał się rozwiązania umowy dożywocia zawartej w formie aktu notarialnego z dnia 30 października 2006 r. sporządzonym przed notariuszem T. S. (1) w Kancelarii Notarialnej w T. pomiędzy powodem, pozwanym A. S. (1) (synem powoda) oraz L. S., w części dotyczącej udziału powoda w nieruchomościach położonych w O. obejmującej działki ewidencyjne: (...) oraz dotyczącej 1/2 części ruchomości: rozrzutnika do obornika, rozsiewacza nawozów, pługu dwuskibowego, pługu czteroskibowego, kultywatora, brony, kosiarki rotacyjnej, przewracarki taśmowej, siewnika zbożowego, prasy wysokiego zgniotu, ciągnika M. (...), ciągnika U. (...), ciągnika U. (...) i dwóch sztuk bydła oraz zasądzenie na rzecz reprezentującego powoda pełnomocnika kosztów postępowania.

Na uzasadnienie powód wskazał, iż na mocy umowy darowizny i umowy o dożywocie sporządzonej w dniu 30 października 2006 r. w formie aktu notarialnego przed notariuszem T. S. (1) w Kancelarii Notarialnej w T. wraz z nieżyjącą już L. S. (żoną powoda a matką pozwanego) darował pozwanemu nieruchomości gruntowe stanowiące w/w działki ewidencyjne położone w miejscowości O. oraz w/w ruchomości stanowiące w znacznej mierze maszyny rolnicze. Wobec jednak nagannego zachowania pozwanego, objawiającego się m.in. dopuszczaniem się przez pozwanego względem powoda rękoczynów oraz stosowaniem przemocy fizycznej (skutkujących prowokowaniem

powoda i – w ostateczności – osadzeniem go w zakładzie karnym), powód wniósł o rozwiązanie przedmiotowej umowy darowizny i dożywocia, albowiem w ocenie powoda zachowanie pozwanego stanowiło rażącą niewdzięczność.

W odpowiedzi na powyższe pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów postępowania.

Na uzasadnienie pozwany wskazał, iż wskazane w pozwie działki oznaczone numerami (...) nie były objęte aktem notarialnym z daty 30 października 2006 r., Rep (...), zatem domaganie się rozwiązania umowy o dożywocie w odniesieniu do areálu nie będącego przedmiotem umowy, a nadto nie stanowiącego własności dożywotnika pozostaje całkowicie bezzasadne. Ponadto podniesiono, że działki (...) stanowiły wyłączną własność L. S., zatem żądanie rozwiązania umowy o dożywocie w odniesieniu do powołanych nieruchomości pozostaje sprzeczne z treścią art. 913 § 2 k.c., bowiem powód zbywcą powołanych nieruchomości nie był. Wskazana zaś przez powoda działka (...) nigdy nie stanowiła przedmiotu umowy, zaś działki (...), stanowiły wspólność ustawową w 18/20 L. S. i S. S., a działki (...) w 8/10 częściach. Pozwany wskazał także, iż na mocy umowy darowizny i o dożywocie oraz ustanowienie służebności osobistej z 30 października 2006, Rep (...) uzyskał nieruchomości wskazane w umowie, które zostały przeniesione na jego rzecz jako następcy prawnego w zamian za dożywotnie utrzymanie powoda i L. S., a S. S. uzyskał rentę strukturalną. Pozwany w odpowiedzi na pozew powołał również szereg orzeczeń sądów karnych, uznających powoda za winnego popełnienia czynów karalnych na szkodę pozwanego A. S. (1) oraz podniósł, iż powód od wielu lat nadużywa alkoholu, co nakazuje przyjąć, że naganne działania przypisać należy powodowi, a nie pozwanemu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Na mocy umowy z dnia 30 października 2006 r. zawartej w formie aktu notarialnego Rep (...) przed notariuszem T. S. (1) S. i L. S. darowali A. S. (1) sprzęt rolniczy (rozrzutnik do obornika, rozsiewacz nawozów, pług dwuskibowy, pług czteroskibowy, kultywator, brony, kosiarkę rotacyjną, przewracarkę taśmową, siewnik zbożowy, przyczepę do ciągnika na własny użytek, wóz ogumiony na własny użytek, opielacz do ziemniaków, opryskiwacz, kombajn zbożowy, prasę wysokiego zgniotu, ciągnika M. (...) nr nadwozia (...), ciągnika U. (...), nr nadwozia (...), ciągnika U. (...) nr nadwozia (...)), a także inwentarz żywy w postaci dwóch krów. Ponadto S. S. przeniósł na rzecz pozwanego własność działek położonych w miejscowości O., o numerach (...) o łącznej ich powierzchni 4,39 ha wchodzących w skład nieruchomości objętej księgą wieczystą nr (...) prowadzoną przez Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Tarnowie z siedzibą w Tuchowie oraz całych swoich udziałów: wynoszącego 1/10 część w nieruchomości objętej księgą wieczystą nr (...) prowadzoną przez Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Tarnowie z siedzibą w Tuchowie, a składających się z działek (...) o łącznej powierzchni 1,03 ha i wynoszącego 1/20 część w nieruchomości objętej księgą wieczystą nr (...) prowadzoną przez Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Tarnowie z siedzibą w Tuchowie, a składających się z działek (...) o łącznej powierzchni 5,04 ha wraz z takim samym udziałem w zabudowaniach mieszkalno-gospodarczych.

Ponadto w/w umową S. i L. S. darowali pozwanemu własność całych swoich udziałów: wynoszącego 8/10 części w nieruchomości objętej księgą wieczystą nr (...) prowadzoną przez Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Tarnowie z siedzibą w Tuchowie, a składających się z działek (...) o łącznej powierzchni 1,03 ha i wynoszącego 18/20 części w nieruchomości objętej księgą wieczystą nr (...) prowadzoną przez Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Tarnowie z siedzibą w Tuchowie, a składających się z działek (...) o łącznej powierzchni 5,04 ha wraz z takim samym udziałem w zabudowaniach mieszkalno-gospodarczych.

Na mocy w/w umowy L. S. darowała pozwanemu własność działek nr (...) o łącznej powierzchni 3,87 ha wchodzących w skład nieruchomości objętej księgą wieczystą nr (...) prowadzoną przez Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Tarnowie z siedzibą w Tuchowie z zabudowaniami mieszkalno-gospodarczymi.

Zgodnie z postanowieniami w/w umowy pozwany zobowiązał się zapewnić

L. S. oraz S. S. dożywotnie utrzymanie, a więc przyjąć ich jako domowników, dostarczać im wyżywienia, mieszkania, światła i opału, zapewnić im odpowiednią pomoc i pielęgnowanie w chorobie oraz sprawić im własnym kosztem pogrzeb odpowiadający zwyczajom miejscowym, nadto ustanawiono na nieruchomości składającej się między innymi z działki nr (...) na rzecz S. i L. S. - służebność osobistą polegającą na prawie bezpłatnego i dożywotniego współkorzystania z przedmiotowych zabudowań mieszkalno-gospodarczych posadowionych na działce nr (...). Ponadto pozwany zobowiązał się do prowadzenia działalności rolniczej na przejętych użytkach rolnych przez okres co najmniej pięciu lat oraz do nieprzekazywania nabytego umową darowizny sprzętu rolniczego przez okres trzech lat od zawarcia umowy.

Dowód: kserokopia wypisu aktu notarialnego k. 39-43v, częściowo zeznania powoda S. S. k. 129v-130v, zeznania pozwanego A. S. (1) k. 130v-131,

Na działce nr (...) znajduje się budynek mieszkalny, murowany, siedmioizbowy, kryty blachą, wybudowany w 1987 roku o powierzchni użytkowej 154 m², w budynku tym mieszka powód oraz pozwany z rodziną. Strony mają wspólne wejście do domu; na parterze domu mieszka powód (ma do dyspozycji pokój, kuchnię, łazienkę) zaś na piętrze domu mieszka pozwany z żoną.

Od ok. 2011 r. pomiędzy stronami rozpoczął się trwający do dnia dzisiejszego konflikt, wynikający z nadużywania przez powoda alkoholu oraz wszczynania awantur

z pozwanym, zgłoszenia do organów administracji publicznej przez pozwanego faktu nadużywania przez powoda alkoholu oraz kierowania w stosunku do pozwanego i jego rodziny gróźb, a także kradzieży przez powoda rzeczy pozwanego oraz sprzedawania

ich i przeznaczania zdobytych w ten sposób pieniędzy na alkohol. Powód często pozostawał w ciągach alkoholowych, w trakcie których awanturował się z pozwanym, kierował względem pozwanego gróźby m.in. podpalenia domu, popychał żonę pozwanego.

W sytuacjach kiedy powód znajdował się w ciągach alkoholowych nie dbał o porządek w domu, wpuszczał do domu zwierzęta, nie sprzątał nieczystości jakie pozostawiał znajdując się w stanie nietrzeźwości. Ponadto powód bezpodstawnie oskarżał pozwanego, iż ten go pobił, pomimo, że obrażenia jakie powód niewątpliwie posiadał, wynikały z zachowania powoda spowodowanego stanem upojenia alkoholowego; ponadto bezpodstawnie wzywał funkcjonariuszy Policji celem podjęcia interwencji.

W sytuacjach kiedy powód nie znajdował się w stanie nietrzeźwości pomiędzy stronami nie dochodziło do poważnych konfliktów, zaś pozwany przekazywał powodowi pożywienie. Ponadto praktycznie przez cały czas obowiązywania umowy o dożywocie wszelkie opłaty związane z utrzymaniem przedmiotowego domu ponosi pozwany (powód ostatni raz dokonywał opłat za zużycie energii elektrycznej ok. 8-9 lat temu), również remonty domu finansowane były przez pozwanego.

Dowód: kserokopia wypisu aktu notarialnego k. 39-43v, pismo Komisariatu Policji

w C. k. 99, zeznania świadka E. S. k. 116-116v, częściowo zeznania świadka K. S. k. 118, zeznania świadka G. R. k. 118-118v, zeznania świadka P. W. k. 118v, częściowo zeznania powoda S. S. k. 129v-130v, zeznania pozwanego A. S. (1) k. 130v-131

Na mocy wyroku Sądu Rejonowego w Tarnowie Wydział VII Karny z 21 listopada 2011 r., w sprawie o sygn. VII K 737/11 powód został uznany winnym:

- umyślnego podpalenia w dniu 23 maja 2011 r. zapalkami słomy i dokonania częściowego spalenia budynku gospodarczego wraz ze znajdującą się tam słomą, przewracarką do siana o łącznej wartości strat 6 000 zł na szkodę A. S. (1),

- w okresie od lipca 2010 do 23 maja 2011 r. w miejscowości O. działając w krótkich odstępach czasu z góry powziętego zamiaru wypowiedziania pod adresem A. S. (1) groźby pozbawienia życia oraz groźby spalenia zabudowań przy czym groźby te wzbudziły w zagrożonym uzasadnioną obawę, że zostaną spełnione,

- w bliżej nieustalonym dniu miesiąca maja 2011 r. działając w krótkich odstępach czasu z góry powziętego zamiaru wypowiedziania pod adresem M. D. groźby spalenia jej, przy czym groźby te wzbudziły w zagrożonej uzasadnioną obawę, że zostaną spełnione.

Za powołane czyny z art. 288 § 1 k.k. oraz 190 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. powód skazany został na łączną karę pozbawienia wolności jednego roku i sześciu miesięcy w zawieszeniu na okres 5 lat. Nadto na mocy pkt V wyroku powód zobowiązany został do naprawienia szkody oszacowanej na sumę 6 000 zł na rzecz pokrzywdzonego A. S. (1).

Dowód: wyrok Sądu Rejonowego w Tarnowie Wydział VII Karny z 21 listopada 2011 r., k. 122-122v akt o sygn. VII K 737/11

Na mocy wyroku z dnia 31 lipca 2013 r. Sądu Rejonowego w Tarnowie II Wydział Karny w sprawie II K 656/13 (VII K 1249/12) powód został uznany za winnego tego, iż:

- w bliżej nieustalonym dniu miesiąca września 2012 r. w O., po uprzednim siłowym zerwaniu kłódki dokonał włamania do budynku gospodarczego skąd dokonał kradzieży w celu przywłaszczenia sadzarki do ziemniaków i opryskiwacza rolniczego i czterech kół od samochodu marki V. (...) o łącznej sumie strat 2 700 zł na szkodę A. S. (1),

- w bliżej nieustalonym dniu miesiąca września 2012 r. poprzez siłowe wyważenie drzwi wejściowych dokonał włamania do niezamieszkałego budynku skąd dokonał kradzieży w celu przywłaszczenia lodówki, piecyka węglowego, pościeli maszyny do szycia, garnków, sztućców oraz trzech krzeseł o łącznej sumie strat 1 000 zł na szkodę A. S. (1),

- w okresie od 24 do 30 września 2012 r. poprzez odcięcie zawiasów drzwi dokonał włamania do pokoju skąd dokonał kradzieży w celu przywłaszczenia zestawu komputerowego, dwóch żyrandoli z kloszami, odzieży i radiomagnetofonu marki S. o łącznej sumie strat 1 200 zł na szkodę A. S. (1),

- w okresie od 01 do 23 listopada 2012 r. z budynku gospodarczego w O. dokonał kradzieży w celu przywłaszczenia dwóch kół samochodowych o łącznej wartości 300 zł na szkodę A. S. (1) tj. popełnienia czynów z art. 279 § 1 k.k. i 278 § 1 k.k., za co powodowi wymierzona została kara łączna w wysokości jednego roku i ośmiu miesięcy pozbawienia wolności warunkowo zawieszona na okres czterech lat.

W pkt V wyroku Sąd zobowiązał powoda do powstrzymywania się od nadużywania alkoholu w okresie próby. Powód został oddany pod dozór kuratora sądowego. Nadto na mocy pkt VII wyroku S. S. zobowiązany został do naprawienia szkody wyrządzonej A. S. (1) poprzez zapłatę kwoty 2 300 zł.

Dowód: wyrok Sądu Rejonowego w Tarnowie Wydział VII Karny z dnia 31 lipca 2013 r. k. 185-186 akt o sygn. II K 656/13(VII K 1249/12)

Aktualnie powód wykonuje karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w T.. Przewidywana data końca kary powoda to 04 grudnia 2017 r.

Dowód: opinia o skazanym k. 91

Pozwany prowadzi gospodarstwo rolne, w skład którego wchodzi ruchomości wskazane w umowie darowizny. Ciągniki rolnicze wskazane w umowie darowizny zostały rozdysponowane pomiędzy pozwanego i jego braci (K. S. otrzymał pieniądze ze sprzedaży ciągnika, natomiast pozwany i jego brat M. są w posiadaniu dwóch innych ciągników).

Dowód: zeznania pozwanego A. S. (1) k. 130v-131

Na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Tarnowie X Zamiejscowy Wydział Cywilny z siedzibą w Tuchowie prawo własności nieruchomości położonej w O. oznaczonej jako działki ewidencyjnej nr (...) objętej księgą wieczystą (...) zostało przyznane na rzecz K. S. – brata pozwanego, a syna powoda.

Dowód: postanowienie Sądu Rejonowego w Tarnowie X Zamiejscowy Wydział Cywilny z siedzibą w Tuchowie z dnia 13 listopada 2014 r. wraz z uzasadnieniem k. 44-56

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zalegających w aktach przedmiotowej sprawy oraz w aktach sprawy o sygn. II K 656/13 (VII K 1249/12), VII K 737/11, a także na podstawie zeznań niektórych świadków oraz stron.

Dokumenty, które legły u podstaw ustaleń, Sąd uznał w całości za autentyczne i wiarygodne. Żadna ze stron nie kwestionowała przedmiotowych dowodów od strony ich treści czy formy, a nie ujawniły się też jakiegokolwiek okoliczności, które dawałyby podstawę do dokonania z urzędu negatywnej oceny tych dokumentów. Stąd też omawiane dowody zachowują w pełni właściwą dla siebie moc dowodową nadaną przepisami art. 244 i 245 k.p.c.

Konstruując stan faktyczny sprawy Sąd wziął pod uwagę zeznania świadków E. S., G. R. i P. W. w całości. Opisali oni bowiem w sposób przekonujący i zgodny z zasadami logiki i doświadczenia życiowego kwestie będące przedmiotem sporu w niniejszej sprawie, nadto twierdzenia świadków korespondują z pozostałym materiałem dowodowym.

Zeznania świadka K. S. Sąd wziął pod uwagę jedynie częściowo, a to w zakresie wzajemnej korespondencji jego zeznań z zeznaniami obdarzonymi przez Sąd walorem wiarygodności w całości, albowiem zauważalne jest, iż świadek ten nie był dobrze zorientowany w sytuacji rodzinnej stron, co sam zresztą wskazywał. Ponadto – oceniając zeznania świadka – Sąd wziął pod uwagę, iż świadek sam wskazał, że część informacji na temat relacji jakie panowały pomiędzy stronami świadek posiada od osób trzecich, a nie własnych obserwacji.

Nie uwzględnił natomiast Sąd zeznań świadka A. S. (2). W ocenie Sądu świadek składając zeznania przedstawiała okoliczności związane ze sprawą w sposób subiektywny, wskazywała iż część przekazywanych w trakcie zeznań informacji posiada od osób trzecich oraz – co istotne – świadek podniosła, iż nie spotyka się ze stronami w miejscu ich zamieszkania już od ok. 5 lat. Brak zatem podstaw do przyjęcia, że świadek posiada aktualne informacje w przedmiocie relacji jakie zachodzą pomiędzy stronami na przestrzeni kilku ostatnich lat. Stąd też brak podstaw dla uwzględnienia treści zeznań świadka.

Co więcej należy wskazać, że z racji planów powoda co do zmiany osoby, której chciałby darować nieruchomość (ona sama lub jej córka) zeznania tego świadka nie były obiektywne.

Oceniając z kolei zeznania powoda należy stwierdzić, iż jego depozycje zasługują na uwzględnienie jedynie w małej części – korespondującej z pozostałym materiałem dowodowym. W pozostałej części Sąd nie uwzględnił zeznań przy konstruowaniu stanu faktycznego sprawy. Zaprzeczenie bowiem przez powoda faktom podanym przez pozwanego w zakresie niewłaściwego zachowania się powoda i dopuszczania się przez niego czynów zabronionych nie zasługuje na akceptację. Dodatkowo przeciwko twierdzeniom powoda odnośnie jego prawidłowych zachowań względem pozwanego i jego rodziny przemawiają interwencje Policji w miejscu zamieszkania stron oraz prawomocne wyroki karne, na mocy których pozwany został uznany za winnego szeregu przestępstw. Ponadto zeznania powoda

w swej treści zawierają wiele niepotwierdzonych, głoślośnych zarzutów pod adresem strony przeciwnej, sprzecznych wręcz z zasadami logiki.

Zeznania pozwanego Sąd wziął pod uwagę w całości, albowiem zeznania te w ocenie Sądu są spójne, wewnętrznie bezsprzeczne, korespondują z pozostałym materiałem dowodowym, nadto pozwany wyczerpująco odpowiadał na pytania Sądu oraz pełnomocników stron, co tym bardziej przemawia za uwzględnieniem treści tych zeznań. Podkreślić też należy, iż w bezpośrednim kontakcie pozwanego z Sądem dało się odczuć, iż jego depozycje są szczerze i obiektywne, albowiem pozwany sam przyznawał, iż czasami dopuszczał się (nie w stosunku do powoda) działań nagannych i wskazywał, iż zdaje sobie sprawę z wagi popełnionych czynów.

Sąd rozważył, co następuje:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Dokonując rozważań prawnych wyjaśniających podstawę rozstrzygnięcia w pierwszej kolejności wskazać należy na art. 888 § 1 k.c., wskazujący w swej treści na istotę umowy darowizny, a który stanowi, iż przez umowę darowizny darczyńca zobowiązuje się do bezpłatnego świadczenia na rzecz obdarowanego kosztem swego majątku. Zgodnie jednak

z treścią art. 898 § 1 k.c. darczyńca może odwołać darowiznę nawet już wykonaną, jeżeli obdarowany dopuścił się względem niego rażącej niewdzięczności.

W orzecznictwie utrwalony jest pogląd, że niewdzięczne będzie każde zachowanie obdarowanego, niewłaściwe i krzywdzące darczyńcę, przy czym aby zostało uznane za „rażąco niewdzięczne”, musi cechować je znaczne nasilenie złej woli skierowanej na wyrządzenie darczyńcy krzywdy lub szkody majątkowej. Za rażąco niewdzięczność nie mogą być uznane przykrości i krzywdy czynione impulsywnie, lecz mieszczące się w granicach zwykłych konfliktów życia codziennego. W świetle art. 898 § 1 k.c. nie można abstrahować również od przyczyn konfliktu między stronami. Pojęcie „niewdzięczności” wymaga analizy motywów określonych zachowań obdarowanego, w tym zwłaszcza tego, czy zachowania jego nie są powodowane czy wręcz prowokowane - wprost lub pośrednio - przez darczyńcę (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi - I Wydział Cywilny z dnia 12 października 2016 r., sygn. akt I ACa 413/16).

Z kolei w art. 908 k.c. scharakteryzowano instytucję umowy dożywocia, wskazującą, że jeżeli w zamian za przeniesienie własności nieruchomości nabywca zobowiązał się zapewnić zbywcy dożywcio utrzymywanie, powinien on, w braku odmiennej umowy, przyjmując zbywcę jako domownika, dostarczać mu wyżywienia, ubrania, mieszkania, światła i opału, zapewnić mu odpowiednią pomoc i pielęgnowanie w chorobie oraz sprawić mu własnym kosztem pogrzeb odpowiadający zwyczajom miejscowym. Przeniesienie własności nieruchomości na podstawie umowy o dożywocie następuje z jednoczesnym obciążeniem nieruchomości prawem dożywocia. Do takiego obciążenia stosuje się odpowiednio przepisy o prawach rzeczowych ograniczonych (art. 910 § 1 k.c.). Art. 913 § 2 k.c. stanowi natomiast, że w wypadkach wyjątkowych sąd może na żądanie zobowiązanego lub dożywotnika, jeżeli dożywotnik jest zbywcą nieruchomości, rozwiązać umowę o dożywocie.

Art. 913 § 2 k.c. zawiera zastrzeżenie, że rozwiązanie umowy może nastąpić tylko w wypadkach wyjątkowych. O wyjątkowości danego przypadku co do zasady przesądza takie zachowanie nabywcy nieruchomości, które polega na krzywdzeniu dożywotnika: np. poprzez wywoływanie awantur połączonych z naruszaniem jego nietykalności cielesnej, usuwanie dożywotnika z domu, niszczenie jego rzeczy, poniżanie, a także całkowite niewywiązywanie się z obowiązków wobec dożywotnika, że wzajemny charakter umowy dożywocia wyklucza dysponowanie losem umowy tylko przez jedną ze stron, która uniemożliwia drugiej stronie jej wykonanie. Taki jej charakter wyłącza rozwiązanie umowy dożywocia, gdy wyłącznie po stronie dożywotnika leży przyczyna złych stosunków między stronami (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku - I Wydział Cywilny z dnia 19 października 2016 r., sygn. akt

I ACa 400/16). W ocenie Sądu taka sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie.

Strona domagająca się rozwiązania umowy dożywocia, winna wykazać, iż pomiędzy stronami tej umowy są tego rodzaju stosunki, że nie można wymagać by strony pozostawały ze sobą w bezpośredniej styczności, ale także że przypadek ten ma charakter wyjątkowy, zaś inne środki nie są wystarczające dla zapewnienia ochrony wnioskodawcy (art. 913 § 1 i 2 k.c.). Cechą wspólną wszystkich zaszłości, jakie kwalifikują wypadek unormowany w art. 913 § 2 k.c. jako wyjątkowy jest krzywdzenie dożywotnika, agresja i zła wola po stronie jego kontrahenta, a nie negatywne nastawienie dożywotnika do kontrahentów. Wskazuje się przy tym, że wyjątkowość przypadku wyraża się np. w częstych intensywnych awanturach pomiędzy stronami, w naruszaniu nietykalności cielesnej dożywotnika, usuwaniu go przemocą z domu, poniżaniu godności osobistej dożywotnika i niewywiązywaniu się z obowiązków wobec dożywotnika, gdy on podejmuje w tym kierunku starania (wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie I Wydział Cywilny z dnia 22 października 2013 r., sygn. akt I ACA 965/13).

Zdaniem Sądu pozwany nie dopuszczał się nagannych zachowań względem powoda, które mogłyby zostać zakwalifikowane jako przesłanki dające podstawę do rozwiązania umowy darowizny i o dożywocie.

W pierwszej kolejności godzi się jednak zauważyć, że część żądania powoda nie może zostać uwzględniona już tylko z uwagi na fakt, iż niektóre z nieruchomości wskazanych przez pozwanego w pozwie nie były przedmiotem umowy o dożywocie ani związanej z nią umowy darowizny, zatem a limine brak jest podstaw dla uwzględnienia roszczenia powoda w części dotyczącej części konkretnie wskazanych działek – bez względu na uznanie sędziowskie oparte na ustalonym w toku postępowania stanie faktycznym. Wskazuje tu Sąd na działki oznaczone numerami (...), które nie były objęte aktem notarialnym z daty 30 października 2006 r., Rep (...), zatem domaganie się rozwiązania umowy o dożywocie w odniesieniu do działek nie będących przedmiotem umowy, a nadto nie stanowiących własności dożywotnika jest całkowicie bezzasadne. Dalej wskazać należy, że działki (...) stanowiły wyłączną własność L. S., zatem żądanie rozwiązania umowy o dożywocie w odniesieniu do tych nieruchomości pozostaje sprzeczne z treścią art. 913 § 2 k.c., bowiem powód zbywcą powołanych nieruchomości nie był.

Odnosnie zaś twierdzeń powoda mających stanowić podstawę dla uwzględnienia żądań powoda Sąd wskazuje, że nie zostało w toku procesu przez powoda udowodnione, aby pozwany wykazywał się w stosunku do powoda rażąco niewdzięcznością i nagannym zachowaniem, stanowiącymi podstawę do rozwiązania umowy darowizny lub umowy dożywocia.

Stan faktyczny sprawy nakazuje przyjąć, że to powód a nie pozwany dopuszczał się rażąco nagannych zachowań względem domowników, utrudniał prawidłową koegzystencję z pozwanym oraz członkami jego rodziny, zarówno poprzez dopuszczanie się przestępstw godzących w dobro pozwanego jak i dopuszczanie się zachowań będących uporczywymi dla zgodnego z powszechnie obowiązującymi standardami wspólnego zamieszkiwania.

Zgromadzony w toku sprawy materiał dowodowy wskazuje bowiem, iż powód nadużywał alkoholu, po którego spożyciu zachowywał się agresywnie zarówno w stosunku do pozwanego jak i jego żony oraz kierował w stosunku do nich groźby. Ponadto powód dopuścił się względem pozwanego szeregu wyżej wskazanych przestępstw, które w dużej mierze godziły w dobra materialne pozwanego, zaś szkoda jaka wynikała z tych przestępstw do chwili obecnej nie została pozwanemu przez powoda naprawiona. W końcu należy wskazać, że powód wpadając w ciągi alkoholowe dopuszczał się wielu nagannych zachowań z punktu widzenia wspólnego zamieszkiwania z innymi osobami, które niewątpliwie były uciążliwe dla pozostałych mieszkańców domu. Wszystkie powyższe okoliczności nakazują przyjąć, że to powód (a nie pozwany) dopuszczał się względem domowników zachowań nagannych i wykazywał niewdzięczność wobec prawidłowego zachowania pozwanego i jego żony.

Odnosnie zaś zachowania pozwanego uznać należy, że brak jest podstaw do uznania, iż pozwany dopuścił się swoim postępowaniem rażącej niewdzięczności względem powoda, co mogłoby stanowić podstawę uwzględnienia roszczeń powoda. Pozwany bowiem zapewnił powodowi – zgodnie z postanowieniami umowy o dożywocie – zamieszkanie w domu położonym w O., dostarczał powodowi pożywienie, dbał o dostępność tzw. „mediów”. Co więcej, pozwany dbał o dobro powoda w sposób znacznie szerszy, aniżeli wskazany

w umowie o dożywocie, albowiem widząc problem alkoholowy powoda starał się wykazać pomoc w pokonaniu nałogu alkoholowego poprzez zawiadomienie organów administracji publicznej o uzależnieniu powoda. Dlatego brak jest podstaw do uznania, ażeby działanie pozwanego spełniało przesłanki uznania go za rażącą niewdzięczność. Oczywiście z pola widzenia Sądu nie zniknęła okoliczność, iż całokształt okoliczności sprawy nakazuje przyjąć, że zachowanie pozwanego względem powoda nie może zostać uznane za wzorowe, niemniej jednak zauważyć również należy, że powód nie wykazał, aby pozwany postępował w sposób naganny, który mógłby zostać uznany za przesłankę do rozwiązania przedmiotowej umowy darowizny i umowy o dożywocie. W tym miejscu godzi się zauważyć, że jedną z podstawowych zasad procesu cywilnego stanowi, iż ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne a strony postępowania są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne (art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c.). Równocześnie zgodnie z treścią art. 3 k.p.c. strony są obowiązane przedstawiać dowody, co oznacza, że strony są zobligowane do gromadzenia materiału dowodowego koniecznego do ustalenia stanu faktycznego sprawy. Co prawda przymus ten nie jest obwarowany żadnymi sankcjami, niemniej jednak przyjmując bierną postawę strona naraża się na szereg negatywnych konsekwencji, a najdalej idącą jest przegrana procesu.

Mając zatem na uwadze wszystkie powyższe okoliczności, Sąd uznał, iż żądanie powoda nie zasługuje na uwzględnienie, zatem powództwo winno zostać oddalone – o czym Sąd orzekł w punkcie I wyroku.

W punkcie II wyroku Sąd – na podstawie § 8 pkt 6 w zw. z § 4 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1801) przyznał kwotę 8.856 z podatkiem VAT - tytułem wynagrodzenia za udzielenie powodowi pomocy prawnej z urzędu.

Zawarte w punkcie III rozstrzygnięcie w przedmiocie odstąpienia od obciążania powoda kosztami postępowania ma swoją podstawę w art. 102 k.p.c. Z uwagi na okoliczność, iż powód jest osobą bezrobotną, ponadto odbywa jeszcze część kary pozbawienia wolności, odstąpiono od obciążania powoda kosztami procesu, albowiem odmienne rozstrzygnięcie niezasadnie pogłębiłoby i tak niekorzystną sytuację finansową powoda.

Wobec powyższego orzeczono jak w sentencji wyroku.

SSO Waldemar Nawrocki